

Спільнота, потрібна для віри

АНАСТАСІЯ РЯБЧУК

26 ТРАВНЯ 2026

Проповідь, прочитана в англіканській церкві святого Георгія в Парижі на четверту неділю Адвенту, 22 грудня 2024 року.

Ганс Фріс, «Зустріч Марії та Єлисавети», 1512 рік

Щаслива та, що повірила, бо здійсниться сказане їй від Господа (Лк 1, 45).

Фрагмент, у якому Євангеліст Лука описує зустріч вагітних Марії і Єлисавети, містить тільки

сім віршів, та я впевнена, що він викликає усмішку в тисяч жінок, що впізнають себе в цьому спілкуванні. Нам так природно ділитися досвідом, підбадьорювати й підтримувати одна одну, тим більше, коли йдеться про рідних. Єлисавета, яка перебуває на пізнішому терміні вагітності, вже знає, що може розраховувати на підтримку інших жінок; Марія, яка завагітніла зовсім нещодавно, сподівається на поради старшої родички, щоб знати, чого очікувати і як підготуватися. Ці дві жінки живуть далеко одна від одної, у різних місцевостях — тим більша їхня втіха від зустрічі. Навіть те, що дитина Єлисавети здригнулася в її лоні від радості, не здається чимось незвичайним — можу запевнити з власного досвіду, що немовлята й справді так дивно рухаються в тілах матерів.

Та якщо ми прочитаємо увесь перший розділ Євангелія від Луки, то побачимо, якими надзвичайними були вагітності Єлисавети та Марії. Навіть у коротенькому уривку про їхню зустріч є чимало деталей, які підкреслюють унікальність події. Наприклад, Лука двічі наголошує, що Йоан Хреститель на радощах аж стрибає в утробі Єлисавети. Спершу — описуючи зустріч: «І як почула Єлисавета привіт Марії, здригнулася дитина в її лоні, і Єлисавета сповнилася Святим Духом» (1, 41). Потім — цитуючи Єлисаветині слова: «Ось бо, як голос твого привітання залунав у моїх вухах, дитина з радості здригнулась у моїм лоні» (1, 44).

Захват Єлисавети також здається надмірним як для звичайної зустрічі двоюрідних сестер: вона вигукує «голосом сильним», вихваляє Марію за віру, називає її Матір'ю свого Господа, «благословенною між жінками» (див. Лк 1, 42-43). Та й сама Марія переживає неймовірну трансформацію. Ще під час Благовіщення Вона так хвилюється, що ангел мусить її заспокоїти: «Не бійся!»; Марія дивується, але відповідає: «Хай буде мені за словом твоїм». Та вже невдовзі підтримка Єлисавети дає їй голос, щоби проспівати «Магніфікат».

Благовіщення — це ще одна нагода замислитися про те, яка важлива людська спільнота в історії спасіння.

Таємниця Втілення — це не тільки про прихід Бога до нас, чоловіків і жінок, а й про нашу відповідь на цю дивовижну подію, про нашу взаємну підтримку на шляху віри. Недарма зустріч Марії і Єлисавети згадують в адвентовій літургії: чекаючи на прихід Спасителя, Церква запрошує нас подумати про людей, які теж очікували Його приходу й радісно зустріли Його в цьому світі. Цей фрагмент нагадує нам про те, як сильно ми потребуємо одне одного, і про те, якою звичайною і надзвичайною водночас може бути взаємна людська підтримка.

Прикрашаючи на Адвент домівки і храми, ми спочатку залишаємо ясла порожніми — адже фігурку Дитятка Ісуса додамо вже на Різдво — та розміщуємо довкола них усіх «другорядних» персонажів: спочатку Марію і Йосипа, потім овець і пастухів (волхви прибудуть пізніше, на Богоявлення, хоча їх часто одразу дістають із шафи разом із іншими фігурками). Перед Різдвом і після нього ми згадуємо всіх, хто був поруч з Ісусом у перші дні й місяці Його життя, хто тримав Його на руках (як пророчиця Анна і старець Симеон), хто приніс Йому дари (як волхви), хто подбав про Його безпеку (як Йосип). Ми також пам'ятаємо пророків, які запевняли Ізраїль у Божій вірності навіть у найважчі часи, — наприклад, Ісаю і його сучасника Міхея, котрий передає нам сповнену надії розповідь про майбутнього царя, що народиться у Вифлеємі і принесе мир і процвітання.

Благовіщення — це ще одна нагода замислитися про те, яка важлива людська спільнота в історії спасіння. Адже після візиту янгола, коли Марія «зберігала всі ці слова у своєму серці», Їй потрібен був Йосип, який підтримав би Її та прийняв як свою дружину. Їй потрібно було відвідати двоюрідну сестру Єлисавету й на довгому шляху до неї чути голоси пророків навколо себе — у кожному камені, кожному дереві, кожному струмку й пустищі. Марія, ймовірно, згадала пісню, яку співала Анна, коли народився її син Самуїл, — і знайшла в цих словах натхнення: «Серце моє у Господі радіє, мій ріг піднявся вгору в моїм Бозі... Луки ламаються в потужних, а слабосилі оперізуються міццю» (1 Сам 2, 1.4). Ця пісня дуже схожа на «Магніфікат»!

Марія спиралася на історію Свого народу і на людей навколо Себе, щоб підтримати віру. Їй був потрібен не тільки ангел, щоб сказати: «Радуйся, благодатна, Господь з Тобою», — а й людина з плоті і крові, яка привітала б Її: «Благословенна ти між жінками й благословен плід лона твого». І саме тоді Марія заспівала «Магніфікат».

Блаженні ми, що повірили, бо здійсняться сказані нам слова від Господа! Амінь.